

Berichtenblad van de heemkundige kring

HET LAND VAN NEVELE

EXTRA - AFLEVERING JUNI 1975

1875

1975

**GEMEENTELIJKE VRIJWILLIGE
BRANDWEER NEVELE**

100 JAAR

DOOR :

D. D'HOOGE

en

A. JANSSENS

Luitenant-Bevelhebber

Erebevelhebber van het
korps

met een voorwoord van

BURGEMEESTER DR. J. WANNYN

Korpsdokter

Het korps vierde dit heuglijk feit op 15 juni 1975

toen de gemeenteraad bestond uit :

B u r g e m e e s t e r

DR. J. WANNYN

S c h e p e n e n

JULES SCHELSTRAETE   EMIEL VAN HAVER

S e c r e t a r i s

PATRICK VAN DE CASTEELE

R a a d s l e d e n

ROGER CLAEYS	GERARD VAN NEVEL
ANDRE HAUTEKETE	GASTON VAN PARIJS
MARCEL MORTIER	ILBERT VERVAEKE
OMAAR MORTIER	JULES WYCKSTANDT

VOORWOORD

Als Burgemeester van Nevele ben ik dankbaar en fier, dat onze Gemeente zulk een Brandweerkorps bezit en dat dit korps onder mijn bestuur zijn honderdste officiële verjaardag mag vieren.

Dankbaar ben ik om het feit, dat, door het bestaan van dit korps en zijn uitbreiding tijdens de oorlogsjaren '40-'45, zoveel jonge mannen konden beschermd worden en gevrijwaard voor opeising - met alle daaraan verbonden gevaren.

Dankbaar ben ik om de eensgezinde samenwerking met de Brandweerkommandanten De Geetere, Janssens en D'Hooge en om het feit dat ik - samen met hen - telkens een belangrijke bijdrage mocht leveren om het korps vooruit te helpen.

Dankbaar ben ik alle manschappen voor hun trouw aan het korps en aan hun gemeente Nevele, vooral om hun saamhorigheid, hun inzet, offervaardigheid en bevoegdheid. Het kan niet genoeg onderlijnd worden, dat het paraat zijn van dit korps van het allergrootste belang is voor de veiligheid van alle inwoners van Nevele, daar het bij brand vooral aankomt op snelheid en degelijkheid.

Dankbaar ben ik ook de Gemeenteraad - samen met de Gemeentesecretaris - die mij altijd eensgezind

heeft willen volgen om ons Brandweerkorps volwaardig te maken.

Alvorens te besluiten nog speciaal dank aan de oud-Brandweerleden : Cleve Renē, Van Heirseele Irenē, Dhaenens Omer, Poelman Raymond, De Wulf Alfred en De Winne Jozef om hun jarenlange inzet en bijdrage tot de groei en bloei van ons Korps.

Ik ben dan ook gaarne de tolk van gans onze bevolking om hier hartelijk dank en hulde te brengen aan oud-Kommandant Antoine Janssens om alles wat hij voor ons, Nevelaren, gedaan heeft en nog doet en ook aan de huidige dynamiese Kommandant Daniël D'Hooge om het moedig overnemen van de zware taak en zijn wilskracht om deze succesvol voort te zetten.

J. WANNYN.

VROEGSTE GESCHIEDENIS

Het ergste onheil dat vroeger en ook nog heden de mens kan overkomen is brand.

Er zijn geen steden of dorpen die niet verschillende malen geteisterd en vernield werden door brandrampen.

Nevele maakt hierop geen uitzondering, want buiten de talrijke branden gedurende de vele oorlogen die onze gemeente teisterden, viel Nevele ook nog op andere keren ten prooi aan het vuur. In het jaar 1686, op Paasdag, brak bij de kinderen Braet, in de huidige Kortemunt (1) naast de herberg "De Roos" een geweldige brand uit. De houten of stenen huizen met rieten of strooien daken bevorderden een snelle uitbreiding van het vuur in de aanpalende gebouwen, zodat in die nacht te Nevele 12 woonhuizen en 22 stallen opbrandden, waarbij niet minder dan 60 personen dakloos werden. Beide zijden van de toenmalige St.-Jansstraat, nu de Lange Munt, werden met de grond gelijk gemaakt (2).

De brandbaarheid van de houten huizen met stroodaken waren er niet de enige oorzaak van dat de dorpskom helemaal platbrandde..Ook de gebrekkige hulpverlening en de gebrekkige reddingspogingen zaten er voor iets tussen. Met het doel brand te voorkomen of de vuurhaard te beperken waren sinds eeuwen strenge bepalingen voorgeschreven, in reglementeringen opgenomen, neergepend in keuren

en later in politieverordeningen. Veel van die oudste reglementen werden later aangevuld en aangepast. De verplichtingen waren voor iedereen kort en goed : men moest zijn licht en vuur "bewaeren zoo datter gheen brant of en comme oft ryse" (3).

Het was evenmin toegelaten te zwingelen, te hekelen, te boken of te dorsen met loslicht, dus het licht moest achter glas geborgen zijn.

Was er nu toch brand uitgebroken, dan diende men heel snel de klok te luiden en de straat op te lopen roepende : "brand-brand-brand", driemaal na elkaar. Alle personen van het dorp moesten onmiddellijk het werk neerleggen en zich naar de plaats van het onheil begeven met een emmer. Aanvankelijk een houten emmer, later een lederen blusemmer. Metselaars, timmerlieden, dakwerkers moesten reeds bij de eerste roep uitrukken met hun gereedschap om een brandvrije gang te maken in het dak of in de woning en alzo de reddingswerken aan te vangen. Het hoeft ook niet gezegd dat brandstichting in de oudheid gestraft werd met de dood.

Het is een vaststaand feit dat niemand die naar de brandramp snelde er ledig mocht staan, daar er gewerkt moest worden. Dit oud gebruik is heden nog op sommige plaatsen en in sommige situaties van kracht. Brandweerpompen waren toen nog niet in gebruik. De oudst bekende spuit is die van Hazebroek uit het jaar 1801. De over-

heid deed spoedig de nodige emmers samenbrengen in één of meer plaatsen, nadat gebleken was dat sommige personen zo snel wegrenden naar de vuurhaard dat ze hun emmer niet meenamen.

Te Nevele werden de emmerpompsters oordeelkundig per wijk ingedeeld en ze stonden omstreeks 1683 onder de leiding van baljuw Gillis De Wulf. Uit deze kleine kern van organisatie groeide na vele jaren een vrijwillig brandweerkorps binnen de gemeente Nevele. In de eerste helft van deze eeuw ontwikkelde het korps zich tot een dienst die met modern, aangepast materieel huis en erf van de Nevelaren en van de inwoners uit de randgemeenten zou beschermen tegen brand en enig ander "ongeluck van viere en comen waert de noot es".

EERSTE GEORGANISEERDE BRANDBESTRIJDING

Het eerste dekreet nopens de organisatie van het brandwezen werd uitgevaardigd onder de Franse overheersing en is gedagtekend 16 en 24 augustus 1790.

Onder Napoleon verscheen op 16 ventôse van het jaar 13 (3 maart 1805) een dekreet dat de regeling inhield van de landelijke politie en de brandweer. De landelijke gemeenten ontsnapten aan deze maatregel omdat de uitvoering alleen voor de steden gold. Gedurende heel de Franse overheersing vindt men in het gemeentearchief van Nevele, geen spoor van maatregelen ter voorkoming van brand, zelfs wordt er in de jaarlijkse begroting geen enkele som ingeschreven voor brandbestrijding (4).

Een eerste aanduiding aangaande brandblusmiddelen aangekocht te Nevele vinden we in 1828. Onder het bestuur van burgemeester L. Minne en raadsleden E. Comparé, J. Cackaert, J. Van Gansbeke, M. Coddens en J. Ricard "Ten jare 1828, den 17 januari, de raad der gemeente Nevele, district van Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, behoorlijk zijnde bijeen geroepen en vergaderd ten gemeentehuize ten einde en overeenkomstig het besluit van de edele grootgeboren en achtbare heren gedeputeerden van Oost-Vlaanderen in dato van 27 december 1827, te beraadslagen over het aanschaffen van brandblusmiddelen. Tot welke overgaande en overwegende hebbende dat het

het grootste der huizen dezer gemeente aan elkaar gelegen zijn dicht aan de revier De Caelene, en aangezien er nog geene voorwerpen tot het blussen van branden in deze gemeente bestaan, heeft besloten van het stemmen en de aan te kopen van een brandspuit, 50 brandemmers, 5 ladders, 5 haken, 5 handbijlen en linnen dekkleden, maar dat de kosten van bovenvermelde voorwerpen belopen volgens staat hiernevens gevoegd tot de som van 527 gulden, niet in een jaar kan worden betaald dus de helft der zelve bekostiging zal worden gedragen in de begroting van 1829" (5).

Dit materieel werd onder de zorg gesteld van de twee veldwachters, Louis Geldolf en Philip Trominck, die bij brand het ambt van brandmeester waarnamen.

Het materieel werd geborgen in het huis van de plaatselijke politie, ook het wachthuis genoemd, gelegen in de Hoppier (Sectie C. nr. 386, 10 roeden en 70 ellen groot). Het gebouw was een onderdeel van het gewezen klooster der Penitenten (6).

Beide brandmeesters dienden er stipt voor te zorgen dat al het brandblusmateriaal tijdig op de plaats van het onheil zou beschikbaar zijn, voor de toegesnelde vrijwilligers en bureu. Het zal zeker een hele karwei geweest zijn de spuit, ladders, emmers, bijlen en haken met twee man in allerijl naar de plaats van de ramp te brengen.

Na het jaar 1830, het jaar van de omwenteling, wordt maar de helft van het materiaal meer vermeld in de algemene inventaris van de gemeente, opgemaakt door de secretaris. Waarschijnlijk is een gedeelte verloren gegaan gedurende de woelingen te Nevele in de jaren 1830 - 1831. Nu nog wordt er een brandhaak bewaard uit 1828, die in bruikleen afgestaan werd voor de brandweerverzameling van het museum Rietgaverstede te Nevele.

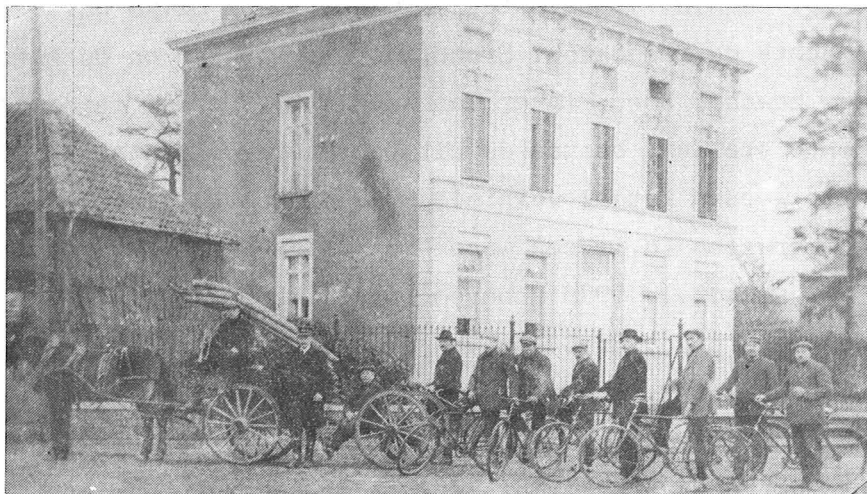
De brandhaak heeft een lengte van 40 cm. en is afkomstig uit die eerste voorraad hulpmiddelen.

Woelingen waren er hier wel te Nevele in 1830, want de nieuwe municipale raad (de oude was afgezet als hollandsgezind) besloot op tweede Paasdag 1831 een vrijheidsboom te planten. Enkele voorname ingezetenen die zetelden in de afgezette raad, werden ertoe verplicht deze boom te omhelzen en te kussen. De woelingen duurden de hele dag door.

Oud-burgemeester Minne werd er ook het slachtoffer van. Familieleden stuurden ijlbode Jacobus Verleije met een speciale dépeche te paard naar Gent om er de hulp in te roepen van de brandweer. De bevelhebber, Comd. Van de Poele, neef van Minne, stuurde enkele Gentse spuiters te paard naar Nevele en met het blanke wapen (Gent had toen een gewapend brandweerkorps) in de hand verdreven ze de oproerlingen van de markt van Nevele (7).

Vele jaren wordt er geen enkele brandramp vermeld in

Nevele. Toch op 19 augustus 1870 luidde om 02.50 uur 's nachts de brandklok. Brand was uitgebroken op de hofstede bewoond door Pieter Van Nevel (8). De met pannen bedekte stallen, bestaande uit paardestal, koestal en schuur werden totaal vernield ; 5000 schoven gerst, een 4 duimerwagen (d.i. een wagen met velgen van 4 duim of 10 cm. breedte), 5000 schoven rogge, 32000 pond hooi, 32000 pond stro, 3000 schoven ongedorste haver bleven in de vuurhaard. De gebouwen waren tegen brand verzekerd, maar de veestapel en de opgestapelde veldvruchten waren niet door die verzekering gedekt. De pachter leed een verlies van 24000 fr. (9).

1927
BRANDWEER NEVELE
1935

OPRICHTING VAN EEN KORPS

In het jaar 1871 werd de gemeentelijke brandbestrijding weer in behandeling genomen tijdens een raadszitting. Er werd overwogen, van gedachten gewisseld, uitgesteld, weer besproken en eindelijk beslist een korps op te richten.

Het zou duren tot in 1875, voor burgemeester Leonce Mulle de Terschueren, de knoop doorhakte en de raad overging tot het stemmen over de oprichting van de spuitdienst van Nevele. Reeds in 1874 had men een eerste pomp aangekocht ter vervanging van de emmers die eeuwenlang als enig doelmatig blustuig hadden gediend.

In de gemeentebegroting van september 1874 was een post voorzien voor de aankoop van een armpomp. De pomp op aanhangwagen en bijpassende haspel met 100 m. slangen van 35 mm., een lans van 1 m. lengte werd geleverd door de Firma Bijtebier uit Gent, voor de prijs van 400 fr.

Voerman Victor Goethals van Nevele bracht het tuig op een vrijdag mee van Gent, Klein Turkije. Bij het gemeentehuis nam veldwachter Remi De Vos het toestel in ontvangst ; de aankomst werd gevierd met een fles oude klare.

De begroting van 1875 voorzag weer een aankoop van een tweede, grotere armpomp met wagen en bijpassende haspel en lans voor 600 fr. Dit materiaal werd ook geleverd

door de Firma Bijtebier uit Gent. Ook deze pomp werd te Nevele opgewacht door de bevelhebber De Vos met zijn mannen.

Intussen werd in de raadszitting onder burgemeester Leonce Mulle De Terschueren een reglement aan de raadsleden voorgelegd dat tot de oprichting van het brandweerkorps zou leiden. In zitting van 22 juni 1875 (10) werd dit reglement aangenomen.

Het is geïnspireerd op andere toenmaals opgerichte of heropgerichte brandweerkorpsen in de provincie Oost-Vlaanderen.

Gemeente Nevele.

Reglement van het pompierskorps opgericht op 22 juni 1875. Een pompierskorps is opgericht door de zorgen van het plaatselijk bestuur, onder de benaming van Vrijwillige pompiers.

- Art. 1. Het korps bestaat uit leden wier eerlijk gedrag gekend is, het is op de volgende wijze samengesteld : een commandant, een sergeant, drie korporaals, een hoornblazer, een korporaal-opzichter en acht pompiers.*
- Art. 2. De commandant staat onder het bevel van de burgemeester en schepenen voor een onbepaalde tijd tot aan hun leeftijd van 60 jaar.*
- Art. 3. De commandant staat onder het bevel van de burgemeester of een schepen daartoe gemachtigd, hij heeft het opperbevel van het korps en ieder lid is gebonden zijn bevelen stiptelijk te volgen en te volbrengen.*

- Art. 4. De vergaderingen zullen maandelijks plaats hebben op plaats, dag en uur door de bevelhebber aan te duiden.
- Art. 5. Het vertrek zal op gestelde uur gegeven worden door een hoornblazer wie op dit oogenblik niet aanwezig is zal vervallen in een boete van een frank.
- Art. 6. Wanneer een lid in de onmogelijkheid is de vergadering bij te wonen, 't zij door ziekte of andere gevallen, zal de bevelhebber, een korporaal en een pompier beslissen of hij van de boete ontslagen worden mag.
- Art. 7. Een persoon door het college aangeduid zal de dienst van schatbewaarder waarnemen.
- Art. 8. De leden die begeren het korps vrijwillig te verlaten en een maand op voorhand aan de burgemeester kennis van geven na verloop van deze tijd zullen niet meer tot de dienst verplicht zijn.
- Art. 9. De leden die zich op een onbetamelijke wijze gedragen of in het uitoefenen van hun ambt aan de bevelhebber zijn bevelen nalatig zijn worden op besluit van het schepencollege uit het korps gesloten.
- Art. 10. In geval van uitstekende dienst in een brand bewezen zal het College bijzondere beloningen mogen toestaan.
- Art. 11. De gekwetste pompier in het uitoefenen hunner bediening, zullen ten koste van de gemeente verzorgd worden.
- Art. 12. De leden welke op de vergadering aanwezig zijn zullen een vergoeding van 10 frank ontvangen.
- Art. 13. De pompier die eerst kennis heeft van een brand is verplicht terstond de politie te verwittigen

welke onmiddellijk de stormklok zal doen luiden, ze zullen zich dadelijk tot de plaats van de brand begeven ten einde de personen welke er niet nodig zijn te verwijderen en het nodige te doen om de goede orde te richten.

Art. 14. De hoornblazer zal onmiddellijk door een gekend signaal het korps bijeen roepen. Zohaast er een genoegzaam getal pompiers aanwezig zijn in het lokaal, zullen deze zich naar den brand begeven. De bevelhebber beveelt de reddingswerken. Hij bestuurt de werken en heeft alleen het recht aan de pompiers en helpers bevelen te geven.

Art. 15. De bewoners der naburige huizen zijn verplicht toegang te verlenen tot hunne putten, pompen of regenbakken, door hunne huizen de mannen te laten doorgaan met darmen en al ander gereedschap dat ten tijde van brand gebruikt wordt, alsook meubels uit den brand gered, in hunne huizen te ontvangen.

Art. 16. De pompiers zijn verplicht de politie in hun dienst bij te staan, telkens zij ertoe aanzocht worden.

Art. 17. Drie afwezigheden bij oefening brengen uitsluiting mede.

Aldus gedaan in zitting van 22 juni 1875.

Van wege de gemeenteraad :

De secretaris
Ch. De Fraeye

De burgemeester
Leonce Mulle de Terschueren

Dit nieuw reglement werd reeds op 30 juli 1875 aangevuld met een aanvullend besluit van het schepencollege (11) dat de werking van de brandspuit nader omschrijft en ook de indruk regelt voor de naburige gemeenten.

Dienst van de brandspuit van Nevele.

De omliggende gemeenten die in geval van brand zouden begeren gebruik te maken der brandspuit van Nevele zullen ze onder schriftelijk verzoek der plaatselijke overheid onder de volgende voorwaarden bekomen.

- Art. 1. De spuit zal door het pompierskorps van Nevele vergezeld worden.*
- Art. 2. Voor dit korps dat ten minste uit 12 mannen bestaat, zal eene betaling van 4 fr. per man geëist worden.*
- Art. 3. Indien de werking langer dan twee uren duurt zal de betaling met 0,25 fr. per man en per uur vermeerderd worden.*
- Art. 4. De schade die aan de brandspuit of hare toebehoorten gedurende het blusschen zou toegebracht worden valt uitsluitend ten laste der gemeente waar de spuit in werking is geweest.*

Aldus gedaan in het college van burgemeester en schepenen van 30 juli 1875.

Toen den 8 mei 1876 een nieuw politiereglement voor Nevele opgesteld werd, kwam er een artikel bij, bijzonder voor de brandweer (12) :

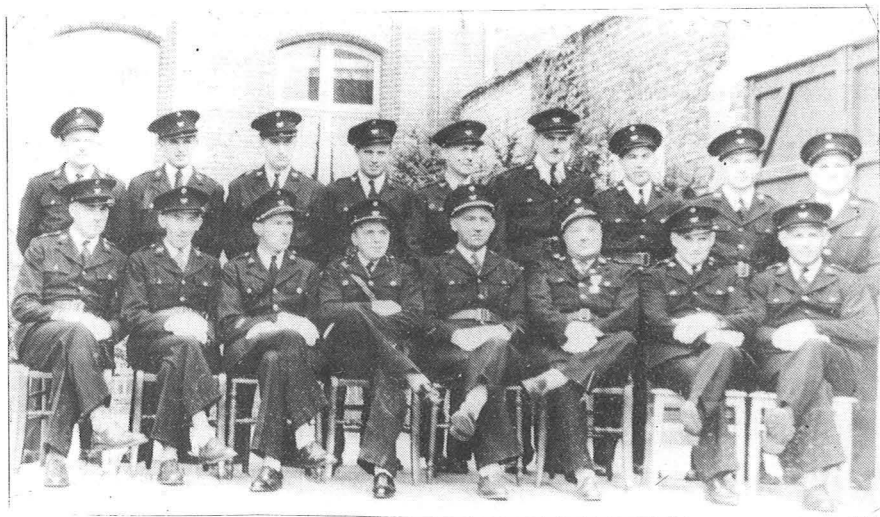
- Art. 20. In geval van brandramp zijn de bewoners der naburige huizen waar er brand ontstaat verplicht toegang te verlenen tot hunne putten, pomp of regenbakken, door hunne huizen de werkers te laten doorgaan pomphuizen of alle andere gereedschap welke ten tijde van brand gered in hunne huizen te ontvangen.*

Toen bevelhebber Remi De Vos in 1885 de leeftijdsgrens bereikte moest er voor het korps een nieuwe bevelhebber gezocht worden. Om de opvolging te regelen stelde het

Ontvangst op het gemeentehuis met burgemeester De Pauw, schepenen Cocquyt en De Neve, secretaris Van de Castele.

1957

Brandweerkorps 1955

schepencollege op 30 juni 1885 (13) een artikel op.

Er werd te Nevele een politiecommissaris benoemd :

"Art. 3. In hoedanigheid van Kapitein der pompiers, zal hij over dezen het bevel voeren".

Bij de herziening van het politiereglement op 8 april 1897 werden twee artikelen ingelast die betrekking hadden op de brandbestrijding :

Art. 44. In geval van brandramp, zijn de inwoners der naburige huizen waar de brand zou ontstaan verplicht toegang te verlenen en tot hunne putten en regenbakken door hunne huizen de werkers te laten doorgaan en de geredde meubelen in hun huis te ontvangen.

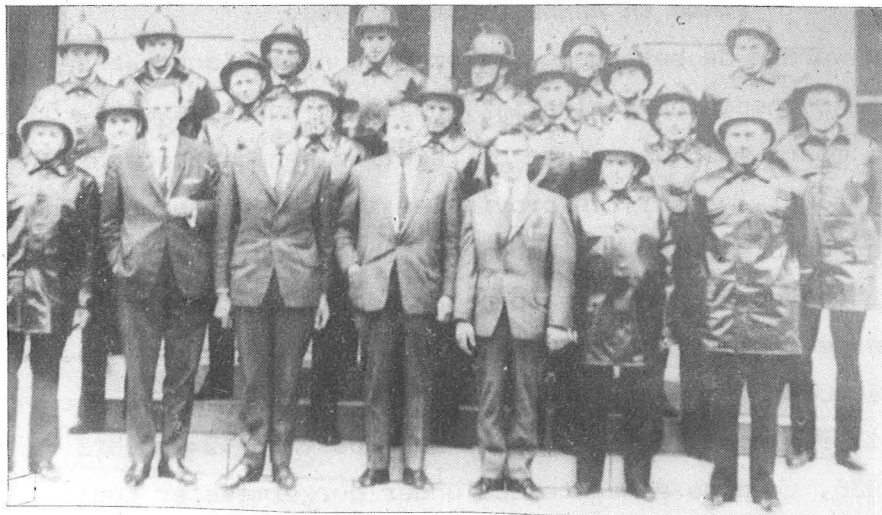
Art. 45. De inwoners van naburige huizen waar brand ontstaat is zullen ook moeten gedogen dat alle gereedschap welk moet gebruikt worden doorgang vinde in hunne woningen (14).

Zo werden de bestaande reglementen naargelang van de omstandigheden herhaaldelijk aangepast en bijgewerkt. Op 15 maart 1935 vaardigde de regering een bijzonder reglement uit, waarbij de provincies in grote brandweerzones verdeeld werden. Elk korps moest het nodige materiaal bezitten en zich onderwerpen aan een inspectie Nevele viel in de grote brandweerzone Deinze, en de eerste inspecteur was Comd. Van der Beken van Gent.

Dit reglement werd nog eens aangepast op 12 januari 1938, toen de gemeenteraad onder burgermeester Louis Lampaert het nieuw modelreglement goedkeurde dat streefde naar eenvormigheid in materiaal voor alle korpsen.

1966
Brandweer Nevele
1966

Ontvangst op het gemeentehuis met burgemeester Wannyn,
schepenen Van Haver en Schelstraete en secretaris
Van de Castele.

Dit reglement regelde de samenstelling van het korps, het bestuur, de dienst, het materiaal, de vergoeding, de tucht, de straffen. Iets nieuws kwam er bij, namelijk elk korps zou moeten beschikken over een korpsdokter. Dr. Daniël Coene werd als eerste korpsdokter aangenomen.

Maar ook nieuwe reglementen verouderen met de tijd. Onder bestuur van burgemeester Jan Wannyn werd op voorstel van inspecteur R. Galasse het reglement aangevuld op 27 juni 1943.

Door deze nieuwe regeling werd de getalsterkte van het korps op 18 man gebracht.

Na enkele jaren, op 31 maart 1952 moest dit reglement opnieuw bijgeschaafd worden onder burgemeester Adhemar De Pauw. 16 jaar stelt de overheid alles in het werk om de brandweer, die tot de bevoegdheid van de gemeente behoorde, naar zich toe te halen.

Een Koninklijk Besluit van 1968 regelde deze netelige toestand : het land werd weer verdeeld in verschillende centra. Aanvullend op dit Koninklijk Besluit verscheen op 6 mei 1971 het organieke reglement met allerlei artikelen handelend over de getalsterkte, de gelijkvormigheid van materiaal, kledij, enz. Het regelde om zo te zeggen het hele brandweerruithouden.

Voor Nevele zelf had dit een spijtig gevolg ; het centrum Nevele verviel (hierover meer in de volgende hoofdstuk).

stukken), het korps moest dringend ander materiaal hebben, de getalsterkte moest van 18 man op 26 gebracht worden.

De aanwerving werd strenger, in de provincie werden cursussen ingericht voor officieren en onderofficieren.

Het korps moest een nieuwe evolutie doormaken die gelukkig goed afliep, dank zij het begrip en het besef van de gemeenteoverheid onder burgemeester Jan Wannyn.

Door deze nieuwe besluiten kan het korps van Nevele zich nu terdege toeleggen op het werk en de taak waarvoor het werd opgericht, namelijk op passende en doeltreffende wijze de materiële nood lenigen van de medeburgers, op het ogenblik dat ze door een brandramp worden getroffen. We zullen in de volgende hoofdstukken de verschillende facetten beschrijven van het huidig, moderne brandweerkorps.

gezamenlijke oefening, de oproeptijd was 18.06 u. Te 18.16 u. kwam het korps dat van Deinze vervoegen, en ving het oefenwerk aan, dus 10 minuten voor een afstand van 200 m. (16). Dit bleek voor de brandmeester van Deinze een uitstekende tijd. Doch, bij brand stonden de zaken anders. In 1941 brak op een gure winternacht brand uit in het gebouw van G. Lootens, Korte Munt te Nevele. Het korps werd bij vriesweer -8° C opgeroepen te 21.10 u. en kwam pas na 20 minuten ter plaatse omdat het af te rekenen hadden met gladde straten. Het korps van Deinze dat ter hulp kwam, deed er 1 uur en 25 minuten over, en reed met auto en pomp nog in de gracht te Vosselare, wegens de gladheid van de weg.

Onmiddellijk na de oorlog, in 1947, brak er brand uit op de hoeve van Gaston Martens, Wulfhoek, te Nevele, terwijl de regen neergutste, een hevige storm woedde en bliksemschichten langs de hemel schoten. Het korps werd opgeroepen te 23 u. en stond na 20 minuten ter plaatse. Het bleef er tot 's morgens 6 u. Hoewel de mannen zich bovenmenselijk inspanden brandde het huis ; enkel meubelen en huisraad konden in veiligheid gebracht worden.

In 1957, bij een oproep te Landegem 's voormiddags om 11.30 u. was de eerste hulp met pomp reeds ter plaatse na 9 minuten, en legde een afstand van 5 km. af (17). Gedurende de oorlogsdagen, in mei 1940 stonden in Nevele

10 woningen in brand aan de brug van het Schipdonkkanaal. Het korps onder bevelhebber Van Laere bond de strijd aan met bescheiden middelen tegen een alles vernielende vuurzee. Men moest zelfs de pompen door het mijnenveld loodsen in de Korte Munt. De mannen bestreden het vuur in de woningen, waar nog talrijke kogels en granaten ontploften. Ze waren ook behulpzaam bij het samenbrengen en begraven van 36 Belgische gesneuvelden en 5 Duitsers.

Gedurende de oorlogsjaren moest het korps verschillende malen uitrukken voor oorlogshandelingen. Op regelmatige tijdstippen verschenen boven het kanaal geallieerde vliegtuigen van het type "Typhoon", die alle schepen in het Schipdonkkanaal bestookten. Tijdens deze vluchten werd onder meer een stoker dodelijk getroffen. Ook werd een schip beschoten en dreigde te zinken, ook hier werd redding gebracht. In juni 1943 vielen op het grondgebied van Nevele 7 Engelse brandflesballons ; enkele waren van het type 300 cm³ met een gewicht van 0,75 kg. Ze waren gevuld met 220 gr. fosfor, 15 gr. benzol en 100 gr. zeer brandbare fosfor. Waar deze flessen vielen ontstond er een erge brand, ook deze gevaarlijke werkjes werden door het korps opgeknapt. In september 1944 kreeg de brandweer verschillende opdrachten, onder meer het herstellen van de kanaalbrug ; ordedienst bij de doordocht van de geallieerde legers ; het vervoeren van

Duitse gevangenen naar de Scottish Fusiliers, die te St.-Martens-Leerne gelegerd waren ; het overbrengen van een kompagnie van deze soldaten naar Landegem, enz. Toen de wijk Ham tweemaal door een V1 getroffen werd, waarbij een woning volledig instortte, terwijl de bewoners nog in bed waren, werd ook in deze puinhoop redding gebracht.

Na de oorlogsjaren kwam ook de operatie Gutt. Velen zullen zich nog wel herinneren dat iedereen zijn geld moest binnenbrengen en een klein bedrag van 2000 fr. ontving. Het was weer de brandweer die al het Nevelse geld naar Gent moest brengen, onder bewaking van twee gewapende rijkswachters. Onderweg leed de autobestuurder G. Boone nog driemaal motorpech, omdat de bevelhebber alcohol in de benzinetank had gedaan in plaats van benzine. Na deze troebele tijden namen de spuitgasten hun eigenlijke taak weer op, met onder meer, de hevige brand op het Zevenbunder, waar de mannen flink van zich afbeten. In de zeer warme zomer van 1959 werd de soms 3 keer per week opgeroepen mannen zeer weinig rust gegund. Toen immers werden ze opgeroepen om de talrijke branden in het gewest te bestrijden die door de aanhoudende droogte uitbraken.

Vergeeten we niet het zware werk en het opruimen van het neergestort vliegtuig op de wijk Eksterveld. Een militair vliegtuig van het type "Starfighter" storte te plet-

Bij het nedergestort vliegtuig type F.104G. "Starfighter".

1963

ter ; tussen de ontploffende kogels werd het bluswerk gedaan. Ook in de zware brand in de zaal van de herberg "De Roos" in 1965 leverden de spuitgasten puik werk. Er was brand uitgebroken op het podium, het vloer en de baan was glad, maar in een ijltempo was men ter plaatse en werd het vuur overmeesterd, zodat er een minimum aan schade was. Vele gelukwensen kreeg de brandweer van de gemeenten Landegem, Poesele, Meigem en Vosselare. Al deze brieven worden door de brandweer van Nevele als een blijk van waardering bewaard. Om te eindigen willen we nog vertellen hoe het korps van Nevele de bijnaam kreeg van hespenblussers : Op een voormiddag zag een autobestuurder op de autosnelweg een hevige rook opstijgen uit een gebouw op het grondgebied Landegem, hij stopte en riep de hulpdiensten op, die de brandweer van Nevele op hun beurt verwittigden. De brandweer van Nevele rukte uit om de vuurhaard te bestrijden. Toen het korps op de hoeve kwam was de landbouwer zeer verwonderd, want er was geen vuur te bespeuren, alleen rookte hij hespen in de schouw ; zo werden de hespenblussers geboren. Heden is het korps zo ingericht dat het na elke oproep snel met één van de drie wagens kan uitrukken en in een minimum van tijd aan de hulpverlening kan beginnen. Voorzien van modern materiaal heeft de brandweerman thans vrije armslag en er zijn nu geen vrijwillige helpers meer nodig.

De vergoeding voor al deze diensten bedroeg in 1875 10 fr. per jaar ; in 1938 liep dit op tot 100 fr. per jaar en per man ; in 1959 tot ongeveer 700 fr. ; naar gelang van de aanwezigheid en de geleverde prestatie. Tenslotte volgt een overzicht van de branden in Nevele met aangerichte schade :

<u>JAREN</u>	<u>AANTAL</u>	<u>BRANDEN</u>	<u>SCHADE</u>
1875-1885	-		-
1885-1890	4		1.379,60 fr.
1891-1896	3		25.400 fr.
1897-1901	3		9.970 fr.
1902-1907	10		22.427 fr.
1908-1912	3		1.093 fr.
1913-1914	0		-
1915-1918	0		materiaal was vernield
1919-1923	2		7.000 fr.
1924-1928	3		geen schaderekening
1929-1933	4		geen schaderekening
1934-1938	6		geen schaderekening
1939-1943	5		geen schaderekening
1944-1948	5		250.000 fr.
1949-1953	5		180.000 fr.
1954-1959	16		190.000 fr.
1960-1965	39		605.000 fr.
1966-1971	29		382.500 fr.
1972-1974	44		106.000 fr.

POLITIEDIENST

Volgens Art. 16 van het oud reglement van 1875 en Art. 30 van het algemeen grondreglement van 1938, bezit de burgemeester het recht het korps op te roepen voor politiedienst. Deze dienst kwam in voege in 1943 op de jaarmarkten en dierenkeuringen. Het korps kreeg alarm in 1944, bij het aftrekken van het Duitse leger, en nogmaals in 1951, toen de burgemeester wanordelijkheden vreesde bij de terugkeer van Koning Leopold III. Aangezien de rijkswacht toen naar de steden teruggeroepen was, moest ter plaatse gezorgd worden voor de orde ; het was weer de brandweer die toen 2 nachten en 1 dag de politiedienst moest waarnemen.

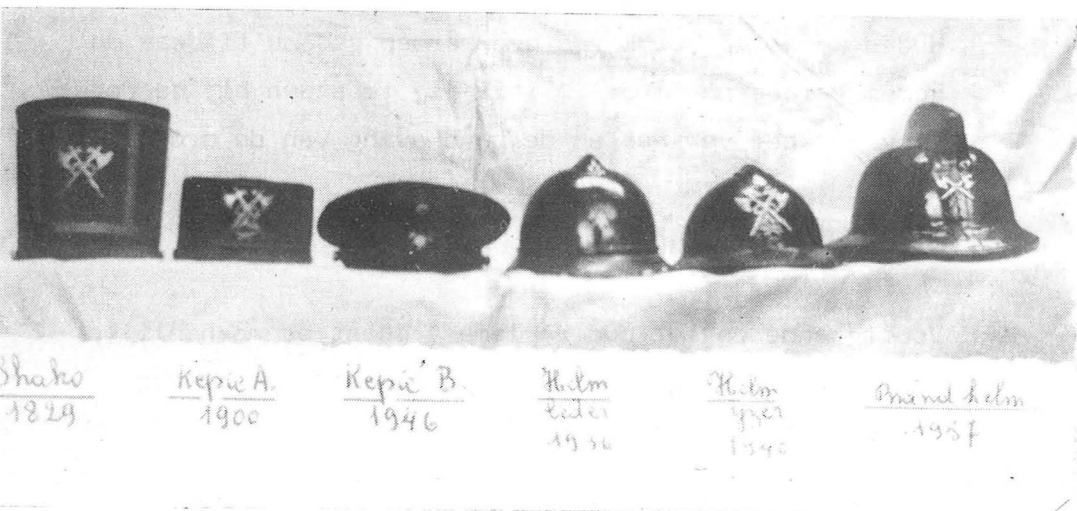
Heden wordt op het korps een beroep gedaan tijdens de gemeentefeesten om de politie bij te staan bij de regeling van het verkeer en de handhaving van de orde.

OEFENINGEN

Voortgaande op het oud reglement moest er maandelijks een vergadering gehouden worden, terwijl de nieuwe reglementen duidelijk vermelden dat er twaalf oefeningen moeten gehouden worden. Deze hebben tot doel de manschappen te oefenen, te onderrichten in de brandblustechniek en in onderhoud van het materiaal. Reeds in

St.-Barbara feest 1952.

Verschillende types van kepies en helmen.

1878 werd een demonstratie gehouden op het terrein Oostbroek (18).

Op 1 september 1878 werd tijdens de kermis op het terrein Oostbroek door M. Dutry-Colson, in samenwerking met de plaatselijke brandweer, een demonstratie gegeven.

Een houtstapel werd er geblust.

Gedurende de tweede wereldoorlog werden er verschillende oefeningen gehouden tot beveiliging van de burgerbevolking. Op 12 maart 1961 trok de brandweer samen met de firma Turex weer naar de Oostbroek waar een grote demonstratie plaatsgreep, die bestond uit het doven van houtvuur en vuur van olie, tussendoor werden reddingsdemonstraties uitgevoerd.

Bij het ingebruiknemen van de tankwagen in 1968 werd aan het kanaal van Schipdonk in aanwezigheid van een hele schare kijklustigen een blusoefening gegeven.

Heden oefent het korps regelmatig met zijn nieuw materiaal o.m. met frisseluchttoestellen, ademhalingstoestellen en brandwerende kledij. Nu in onze tijd heel veel nieuwe ontvlambare stoffen worden gebruikt, is het onontbeerlijk de oefeningen zeer plichtsbewust te volgen.

FEESTEN

Het brandweerkorps van Nevele nam eertijds deel aan de twee processies die rond het dorp uitgingen. Nu die

processies verdwenen zijn, neemt men nog deel aan de 11-november hulde en een plechtige mis opgedragen voor de overleden leden van het korps.

Ook wordt jaarlijks deelgenomen aan de optochten ingericht door de Brandweerefederatie, waarbij gewoonlijk een mooi aandenken wordt verkregen en naar huis meegenomen. Elk jaar viert de brandweer het feest van haar patroonsheilige "Sinte Barbara".

Wanneer we even terugbladeren in de notulen, lezen we dat van 1875 tot 1914 het feest meer geleek op een gezellig samenzijn. Elke man ontving toen zijn vergoeding van 10 frank. De maaltijd bestond uit een stuk rundgebrad met brood, na de maaltijd volgde een kaartavond. Tot 1938 at men op het feest stoverij en een vergoeding van 100 fr. werd toen uitbetaald.

Na 1948 werd dit feest gehouden op zaterdagavond, dichtst bij de feestdag van Sinte Barbara, patrones van de brandweer. Sindsdien zijn de burgemeester, schepenen, gemeentesecretaris, korpsdokter en de echtgenoten van de erenodigden aanwezig.

Om deze uitgave wat te dekken verkoopt het korps jaarlijks een mooie kalender met een foto waarop de manschappen prijken. Hierop bevinden er zich ook veel waardevolle gegevens en adressen. Met zo een kalender kan men terecht bij alle adressen en telefoonnummers in geval van brand of hulp.

Ook het jaarlijks bal kwam na een 10-tal jaren rust weer in trek en geniet nu een grote bijval.

DE VLAG

Een korps zonder vlag is niet in te denken, want de vlag gaat voorop op een feest, wordt gebogen bij overlijden en rouw, luistert alle plechtigheden op, ze leeft alle wel en wee van het korps mee.

Het was pas na de tweede wereldoorlog dat bevelhebber De Geetere het besluit nam tot het vervaardigen van een korpsvlag. Met beperkte middelen werd een ontwerp uitgevoerd door de eerwaarde zusters van het klooster St.-Vincentius van Nevele.

Het vaandel is de nationale driekleur met in het gele pand een witte helm en gekruiste bijlen. Bovenaan de woorden "Gemeentelijke Vrijwillige Brandweer", aan de onderkant "Nevele 1875-1946".

Dit vaandel werd door burgemeester De Pauw overhandigd op 23 juni 1946 tijdens een ontvangst op het gemeentehuis in aanwezigheid van brandweerinspecteur majoor Galasse.

Na die plechtigheid stapte het korps op in de H. Sacramentsprocessie, de eerste na de oorlog.

De vlag vergezelde het korps bij talrijke optochten en stoeten. Dit zou zo blijven tot 1967. Toen vatte

1948
In de processie
1958

luitenant opvolger D'Hooge het plan op een nieuwe vlag te maken voor de brandweer. Deze keer zou ze uitgevoerd worden in moderne kustzijde. Er werd een nieuw ontwerp getekend door bevelhebber Janssens en de echtgenote van de luitenant opvolger ging aan het werk. Op het Sinte Barbara feest van 1967 werd het nieuwe vaandel voor het eerst aan de leden en de gemeenteoverheid getoond. Mevr. D'Hooge heeft de vlag uitgevoerd in de nationale driekleur, in het gele pand prijkt het federale kenteken, een uitslaande vuurtong en daarin een zwarte helm met bijlen. De tekst is nu : "Brandweer Nevele 1875-1967". Dit sierlijk vaandel is de trots van het korps. De oude vlag werd in bruikleen geschonken aan het museum Rietgaverstede en prijkt er in de afdeling "Brandweer Nevele" die werd opengesteld ter gelegenheid van de honderdste verjaardag van de brandweer.

UNIFORM

De kledij van de brandweer, vroeger een luxe, is nu een onmisbare bescherming en beveiliging van de brandweerman.

In het jaar 1828 droegen bij brand de brandmeester een schako met rode linten, boven de klep prijkten twee gekruiste bijlen (19). Een kepie model A volgde in 1900, in blauwe stof met rode linten en koperen bijlen ver-

sierd. Ze verdwenen reeds in 1914.

Het zou nog vele jaren duren tot men in 1932 overging tot de aankoop van een bescheiden hoofddeksel. In dit jaar had te Deinze een brandweergefeest plaats. Nevele trok met pomp en paard naar deze optocht.

De Nevelaars waren erg teleurgesteld ; vele korpsen droegen reeds bonte uniformen, terwijl anderen een kepie of koperen helm hadden. Nevele had niets van dit alles.

Wijselijk werd de pomp weggeborgen in het poortgebouw van Emiel Cleve, een oud-Nevelaar, die op de Markt te Deinze woonde en er werd niet aan de optocht deelgenomen.

Bevelhebber Van Laere had iets geleerd, in 1936 besloot hij tot de aankoop van 15 helmen in geperst leder. Gedurende de mobilisatietijd werd aan elke man een blauw werkpak overhandigd, dit werd in 1943 met koperen knopen en kentekens versierd. De lederen helmen, waarvan er enkele zoek geraakt waren in de meidagen van 1940, werden vervangen door helmen in metaal ; een volledig werkpak werd aangeschaft in 1946.

Het eerste zondagsuniform kwam uit de stocks van het Amerikaans leger, het werd blauw geverfd en van knopen en kentekens voorzien. In 1960 besloot het gemeentebestuur deze kledij te vervangen en het kocht voor het korps de officiële zondagskledij. Deze uniformen werden vervaardigd naar het grondmodel ontworpen door luitenant opvolger D'Hooge.

Een kepie, blauw hemd, donkere das en witte handschoenen maken het nieuwe uniform uit.

De brandkledij werd in 1954 aangevuld met een zwarte rubbermantel die het moest afleggen in 1957 : de rubber los-te op en de mantels dienden vervangen te worden door een lederen mantel. Ook een wettelijke helm werd aangeschaft voor elke brandweerman. Toen bezat elke man zijn eigen uitrusting bestaande uit helm, mantel, laarzen, gordel met bijl en een blauwe werkbroom.

De kledij werd nog eens aangepast in 1974 volgens het nieuwe reglement, de zwarte helm ruimde plaats voor een witte om beter herkenbaar te zijn, de officieren kregen in plaats van een witte band op de zwarte helm, nu een rode band op een witte helm.

ONTSPANNING

Gedurende de oorlogsjaren was de ontspanning voor de mensen gedaald tot nul. Enkel een plaatselijke toneelafdeling verzorgde regelmatig toneelavonden. In 1943 zou de brandweer een sportafdeling oprichten, tot ontspanning van de leden. Na grondige oefening werd een voetbalwedstrijd gespeeld op het terrein Oostbroek, tussen de brandweer van Gent en van Nevele. De beker ging naar Gent, want de brandweer Nevele verloor met 3 - 2. Na deze eerste schuchtere poging en de nederlaag van

Nevele werden geen sportwedstrijden meer ingericht. Vele jaren later, in 1973, richtte het brandweerkorps van Deinze het Spel zonder grenzen in. Aan dit spel namen Deinze, Kruishoutem, Gavere, Aarsele, Waregem en Nevele deel. Door de spelende korpsen werd besloten dat het korps dat won het volgende spel zou inrichten. In 1973 was het Kruishoutem dat won en dan ook het spel inrichtte in 1974. Toen was Aarsele de overwinnaar, maar als blijk van sympathie voor Nevele ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan, stond het korps van Aarsele de inrichting af aan Nevele. Zodat in 1975 het Spel zonder grenzen in Nevele gespeeld wordt.

Ondertussen laat deze sportploeg van het Nevelse korps zich niet onbetuigd en neemt regelmatig deel aan veldloopwedstrijden ingericht door de plaatselijke atletiekclub.

OUD-BRANDWEERMANNEN

Volgens het grondreglement kan een brandweerman effectief in dienst blijven tot 60 jaar. Dan wordt deze man eervol ontslag verleend, het korps brengt hem hulde, hij ontvangt een geschenk, de gemeenteoverheid schenkt een aandenken, de burgemeester spreekt lovende woorden en alles behoort tot het verleden...

Om nu die brandweermannen die zovele jaren dienst tel-

voor hun echtgenote word in des geval een prijs aangerekend, welke uitsluitend de kostprijs is van het feestmaal.

Deze gratis voordelen wordt aan de oud-leden toegestaan als compensatie voor bewezen diensten.

Art. 9. Bij het overlijden wordt deze oud-leden door het ganse korps de laatste eer bewezen.

Art. 10. Het werkend bestuur van het korps zal deze groepering besturen.

Art. 11. Alle gevallen welke niet in deze punten voorzien zijn vallen onder goedkeuring van het werkend bestuur.

Aldus goedgekeurd door de bestuursraad in de vergadering van woensdag den 9 oktober 1963.

Zoals dit reglement laat zien worden de oud-leden zomaar niet aan hun lot overgelaten ; ze blijven betrokken bij elk belangrijk feit dat ertoe bijdraagt om de goede geest en de verstandhouding te bevorderen.

Tot heden zien we de oud-leden fier opstappen vóór het korps, ze zijn nog altijd pompier met hart en ziel.

BLUSMATERIAAL

We hebben gezien dat het materiaal aangekocht in 1828 grotendeels uit opruimingsmateriaal bestond. De handspuit werd toen gebruikt om het water uit de beek in grote kuipen te pompen, waaruit het dan per emmer naar

de brand werd gebracht. Dit is natuurlijk een veronderstelling, want er is in de oude verslagen nergens sprake van lans of slangen. De twee dekzeilen hadden een beschermend doel, ze werden nat gemaakt en zo over de stro-daken uitgespreid om de brand en vuurgensters af te weren. Nadat in 1875 het korps was opgericht bestond het materiaal uit twee armpompen en 200 meter slangen op haspels, die volgens de schatting van 1914 een waarde hadden van 2000 fr. ; ze hadden een gemeenschappelijk debiet van 18.000 liter per uur.

De slangen in vlas werden verlengd tot 400 meter en 1934. Na de inspectie door inspecteur Van der Beken in 1936 werd door het gemeentebestuur onder burgemeester Lampaert nog een aanvullende uitgave gedaan van 3120 fr. om het brandblusmateriaal te vervolledigen (20).

Na de inspectie door inspecteur Galasse in 1940 en 1941 bleek dat de oude pompen dringend moesten vervangen worden. Dit werd door het gemeentebestuur eerst verworpen, maar door tussenkomst van de Duitse brandweermajoor Raue (21) en na de aanstelling van burgemeester Wannyn bekam het korps een motorpomp op aanhangwagen met een debiet van 60.000 liter per uur. Een omhaling gedaan bij de bevolking bracht 10.968,50 fr. op en werd besteed aan de aankoop van allerlei hulpmateriaal. Een in bruikleen genomen auto van het medelid René Cleve diende als eerste hulpwagen voor vervoer van mannen en blusmiddelen.

Na de oorlog in 1948 kocht burgemeester De Pauw de eerste auto voor het korps. Het was een oudgediende van het Engels leger, "de stafcar", voor 38.000 fr. In 1951 werd het materiaal aangevuld met een tweede pomp, dezelfde als de eerste en in 1954 volgde er een kleine ledigingspomp. Door tussenkomst van bevelhebber A. Janssens bekam de gemeente van het Ministerie van Binnenlandse Zaken een zware autopomp Bedford in bruikleen. Verder kreeg dezelfde bevelhebber een gloednieuwe wagen Ford als geschenk, die in 1959 werd omgevormd tot materiaalwagen.

Een generator werd ook aangeschaft en weldra bevatte de inventaris 421 verschillende werktuigen die in geval van brand of hulp kunnen gebruikt worden.

De bevelhebber liet ondertussen de gemeente niet los en bekam op 10 november 1965 de toelating van het Ministerie om over te gaan tot de aankoop van een zware tankwagen, 2 nieuwe motorpompen, 3 ladders en 400 m. slangen van 70 mm. Toen alles zo goed ging werd er plots roet in het eten gestrooid ; alles verhuisde naar de la-de en van de aankoop kwam niets terecht. Hierdoor verloor Nevele enige jaren later zijn centrumpositie op brandweergebied.

Want toen kwam het Koninklijk Besluit van 1968. Aangezien Nevele geen tankwagen bezat werd het centrum afgenomen ; het gemeentebestuur onder burgemeester Wannyn wou het korps behouden, maar moest ook voor dit gemeente-

korps over een tankwagen beschikken. Anders was het gedomd om de brandweer af te schaffen. Toen was het een strijd op leven en dood. De bevelhebber stelde een plan op, trok naar het schepencollege, ging tweemaal naar de gemeenteraad, bepleitte de zaak tijdens de zittingen, vond gehoor bij burgemeester Wannyn, de schepenen Van Haver en Schelstraete en de voltallige raad, want hij had een oplossing gevonden.

Te Deerlijk, in de garage Verbrughe, tevens korpskommandant van Deerlijk, stond een oerdegelijke tankwagen met een inhoud van 3.000 l., hierop was een centrifugaal-pomp van het type Metz gebouwd. De auto was een Krupp en had een aanzuigleiding van 110 mm., twee afvoerleidingen van 70 mm. en één van 45 mm., ook nog een haspel voor aan en afvoer van 2 düim, voorzien van een mistlans. Deze Krupp kan 1.500 l./min. geven op 8 kg./cm² op 2.400 t/m.

Weldra reden burgemeester Wannyn samen met de schepenen, de secretaris en de bevelhebber naar Deerlijk. Toen ze die tankwagen zagen staan werd er geen ogenblik getwijfeld om de koop te sluiten voor 125.000 fr.

Eens te Nevele aangekomen werd hij helemaal geschilderd, verder uitgerust met een schuiminstallatie en in gebruik genomen met grote luister op 31 mei 1968, in aanwezigheid van Adj. Inspecteur-Generaal Kapt. Comd. ir. De Rueck, het voltallige gemeentebestuur en een grote

schare kijklustigen. Het korps was gered en bleef een gemeentelijk korps, één van de 31 in Oost-Vlaanderen. Bij de bevolking werd een omhaling gedaan die ruim 50.000 fr. opdracht. Hiermee werden nieuwe aanvullende hulpstukken gekocht en werd het korps verder uitgerust. Toen kwam het ontslag van bevelhebber A. Janssens op 8 maart 1971, hij werd door het gemeentebestuur van Nevele gemachtigd de titel van erebevelhebber van het korps te voeren.

De nieuwe bevelhebber Daniël D'Hooge werd benoemd op 23 februari 1972. Reeds vanaf zijn benoeming aanzag hij het als zijn plicht het korps verder uit te bouwen.

In 1973 werd door hem een derde wagen voor snel vervoer en hulp aangekocht met de opbrengsten van bals. De lange lijst van hulpstukken werd verder aangevuld met herlevings- en ademhalingstoestellen, brandwerende kledij, hef-, plooi- en buigtoestellen, aangepaste verlichting en allerhande ontbrekende hulpstukken. Een plan werd ontworpen en ook uitgewerkt waarbij de oude slangen in vlas werden vervangen door de moderne nylonslangen. Een toestel voor het reinigen en oprollen van de slangen werd zelf ontworpen en vervaardigd zodat het korps met zijn tijd meegaat en blijft. Een tweede schuiminstallatie werd in 1974 aangekocht die toelaat lichtschuim te spuiten op olieachtige branden.

Bij het einde van dit hoofdstuk willen we een bijzonder

woord van dank brengen aan dhr. Sylvain Lootens, die zonder vergoeding een boot ten geschenke gaf aan het korps. Deze boot heeft reeds vele diensten bewezen bij reddingen en bij het ophalen van verdronken personen. Deze boot op hangwagen kreeg de naam Barbara.

De plaats waar dit materiaal is ondergebracht is ook een stukje geschiedenis op zichzelf.

We hebben gezien dat het eerste materiaal in 1828 ondergebracht werd in het huis van de politie gelegen in de Hoppier.

Toen in 1875 de twee pompen toekwamen te Nevele werden ze geplaatst in twee afzonderlijke stallen gelegen op de koer van het gemeentehuis.

Dit bleef zo tot in 1942. Toen kwam de motorpomp "Beltra III" aan, de oude stallen bleken veel te klein en noodgedwongen moest burgemeester Wannyn uitzien naar een andere plaats. Eerst wou de eigenaar dit gebouw verhuren, maar onmiddellijk werd dit geweigerd. Aangezien de garage van de woning wijlen notaris Blomme ledig stond, werd deze garage opgeëist en heel de oorlog gebruikt als brandweerstation tot in 1947. Gedurende de oorlogsjaren was het ook een schuilplaats voor personen die zouden tewerkgesteld worden in Duitsland. Toen de aftrekkende Duitsers op 4 september 1944 bij de bevelhebber De Gee-tere en sergeant Janssens de wagen van het korps kwamen opeisen, werd hun een ledige garage getoond, met de op-

merking dat de brandweerauto reeds aangeslagen was door hun kameraden. In feite was hij weggeborgen in de schuur van dhr. Jozef Verstraete, op de wijk Veldeken.

Onder burgemeester De Pauw werden de oude stallen op het gemeentehuis verruimd en omgevormd. Zo ontstond het huidige station waar al het materiaal geborgen wordt voor de brandbestrijding en hulp. Deze gebouwen zijn oud en dringend aan vernieuwing toe.

GEWESTELIJKE GROEP

Reeds in 1875 werd door het gemeentebestuur een eerste poging gedaan om de brandweer van Nevele tot een gewestelijke groep om te vormen. Hoewel burgemeester Leonce Mulle de Terschueren door de Nevelse schrijver C. Buysse afgeschilderd werd als een slapende burgemeester, heeft hij talrijke verwezenlijkingen op zijn aktief. Zo deed hij op 30 juli 1875 een artikel stemmen waarbij de uittrek van de brandweer naar naburige gemeenten geregeld werd.

Op 18 januari 1929 besloot het gemeentebestuur van Nevele nogmaals op eigen houtje een poging te doen. Ze richtte een schrijven naar de gemeenten Vosselare, Meigem, Poesele, Landegem en Hansbeke met een vraag of ze vrijwillig zouden aansluiten bij het korps van Nevele tegen een gezamenlijke bijdrage van 200 fr. per jaar.

Vosselare, Meigem en Poesele antwoordden dat het gemeentebestuur het niet nodig achtte aangezien het op hun gemeente toch nooit brandde.

Landegem en Hansbeke gaven gewoon geen antwoord.

Van staatswege zou de zaak nu anders beslecht worden.

Het Koninklijk Besluit van 15 maart 1935 verdeelde de provincie Oost-Vlaanderen in grote gewesten met vaste brandmeesters. De brandweer van Nevele werd opgenomen in het gewest Deinze, waaronder de volgende gemeenten ressorteerden : Deinze, Aalter, Asper, Astene, Bachte-Maria-Leerne, Baaigem, Bellem, Deurle, Dikkelvenne, Eke, Gavere, Gothem, Grammene, Hansbeke, Landegem, Lotenhulle, Machelen, Merendree, Melsen, Meigem, Nevele, Nazareth, Olsene, Petegem, Poesele, Poeke, Semmerzake, Sint-Martens-Leerne, Vosselare, Vurste, Vinkt, Wontergem, Zeveren en Zulte.

Bij het overlezen van deze lijst valt de buitengewone uitgestrektheid van dit gebied op.

Vele gemeenten weigerden de voorgeschreven bijdrage voor de intercommunale brandweer te storten in de stadskas van Deinze, ook Nevele dat zich beriep op zijn eigen korps.

Op 10 april 1936 werd door inspecteur Van der Beken aangedrongen op aansluiting, wat echter slechts in 1938 gebeurde.

Regelmatig verschenen Comd. Scheerlinck en Luit. Maere

met hun mannen te Nevele om samen met het plaatselijk korps te oefenen. Deze indeling zou echter heel de duur van de tweede wereldoorlog dezelfde blijven.

In 1942 werd door inspecteur Galasse een plan uitgewerkt om het groot gewest te verdelen in kleine gewestelijke groepen, dit werd dan ook werkelijkheid in 1946. Uit het groot gewest Deinze sproten de volgende groepen voort : Deinze, Aalter, Gavere, Nevele ; terwijl enkele gemeenten bij Gent en andere bij Zomergem werden gevoegd.

Zo werden bij Nevele de volgende gemeenten gevoegd : Poesele, Meigem, Vosselare en Landegem. Ze tellen samen 8169 inwoners, zijn 5845 ha groot en hebben 1940 woningen. Deze gemeenten werden heel goed bediend tegen een vergoeding van 2,5 fr. per inwoner. Later werd dit 5 fr. Een gemeente zoals Landegem betaalde in 1968 10.000 fr. Heden stort dezelfde gemeente voor het andere centrum 130.000 fr. per jaar in de centrale kas.

Toen alles goed ging met de vier gemeenten die deel uitmaakten van het gewest, kwam plots een Koninklijk Besluit van 1968 (zie hoger) : Nevele bezat geen tankwagens en werd zijn gewest ontnomen. De gemeentebesturen van de aangesloten gemeenten spraken zich eenparig uit ten gunste van Nevele, maar de overheid hield daar geen rekening mee en nam het onlogische besluit. De gemeenten Meigem, Poesele, Vosselare op 1,5 km. afstand van Nevele moesten naar Deinze, Landegem op 3 km. van Nevele wordt

door Aalter bediend.

Sinds 1 juli 1968 is Nevele nog enkel een autonoom C korps. Maar niets belet dat gemeenten zoals Poesele, Landegem en Vosselare nog een beroep doen op het korps van Nevele.

Aantal uitrukken naar andere gemeenten.

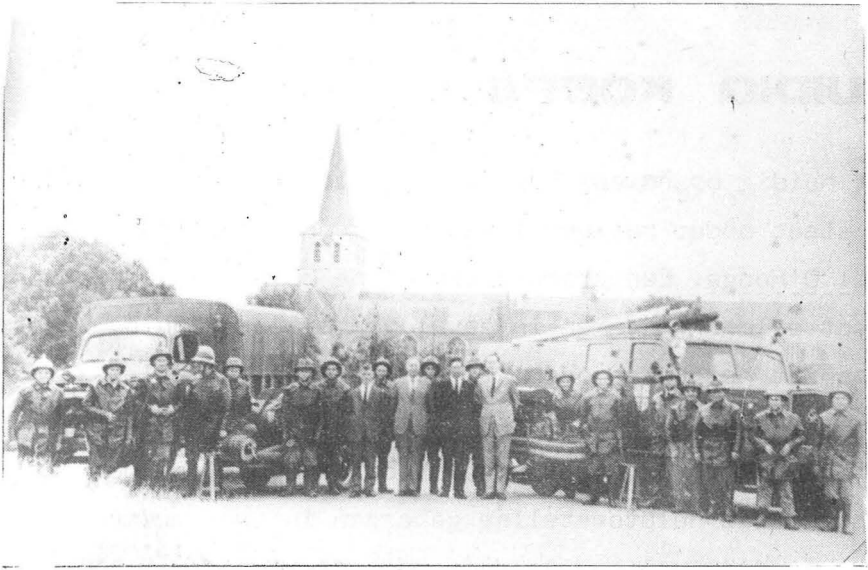
<u>Jaar.</u>	<u>Aantal</u>	<u>Schade in frank.</u>
1946	1	100.000
1947	2	67.000
1948	0	0
1949	1	50.000
1950	2	37.000
1951	1	15.000
1952	1	75.000
1953	3	53.000
1954	2	160.000
1955	3	10.000
1956	1	25.000
1957	2	17.000
1958	3	80.000
1959	6	150.000
1960	1	30.000
1961	1	20.000
1962	4	33.000
1963	4	355.000
1964	4	100.000
1965	4	<hr/>
1966	3	17.000
1967	6	25.000
1968	8	65.000

HUDIG KORPS

Het huidig brandweerkorps van Nevele bestaat uit 23 man en staat onder het bevel van Luitenant Bevelhebber Daniël D'Hooge. Een grote alarmsirene op het gemeentehuis roept de mannen samen in geval van brand of hulp, verder beschikt het korps over telefoontoestellen geplaatst bij de manschappen. Het arsenaal is gelegen op de koer van het gemeentehuis, daar zijn de drie wagens, pompen, slangen en alle hulptoestellen geborgen in twee ruime gebouwen. Ze zijn wel oud en dringend aan vernieuwing toe, maar worden heel proper onderhouden en geschilderd. Ook de brandkledij, zoals vesten, helmen, reddingstouwen, gordels en laarzen zijn er opgesteld, gereed voor elk gebruik.

SAMENSTELLING VAN HET HUDIG KORPS.

<u>Stamnummer</u>	<u>Naam</u>	<u>Graad</u>	<u>In dienst sinds :</u>
19	Van Wonterghem André	Serg.	1-12-1939
27	Boone Georges	Korp.	27-12-1942
35	Van Wonterghem Ghislain	Korp.	20-08-1949
36	Van Wonterghem Baziel	Kbrp.	10-06-1951
37	De Grave Ghislain	korp.	10-06-1951
39	Verstuyft André		11-01-1953
40	De Vos Marcel		6-02-1955
42	Van Tornhout Raymond		25-03-1956
43	Maenhout Jules		2-06-1957
44	D'Hooge Daniël	Lt.-Bev.	26-04-1959
45	Arnouw Irené		9-10-1963
46	Haerens Antoon		15-06-1966

1971
Brandweer Nevele
1975

Het huidig korps.

47	Dieriecx Roger		15-06-1966
48	De Cloet Carlos		15-06-1966
49	Claeys Roger		28-11-1968
50	De Vriese Cyriel		13-09-1970
51	Van Haver Wilfried		1-09-1971
52	Van Haver Eric		1-09-1971
53	De Clerq Daniël		1-01-1973
54	Vervaecke Ilbert	kandidaat officier	12-09-1973
55	Wannyn Jan	O/Lt.-Doktèr	21-02-1974
56	De Smet Michel	Asp.	7-01-1975
57	De Pauw Gilbert	Asp.	7-01-1975

De volgende manschappen zijn houder van het brevet kandidaat o/officier : De Grave Ghislain, Van Tornhout Raymond, Van Haver Wilfried en Van Haver Eric.

Tot besluit van deze historische schets van het brandweerkorps van Nevele, mogen de diverse vormen van hulpverlening niet vergeten worden : 52 personen die om het leven kwamen op de autoweg tussen Nevele en Landegem werden door de zorgen van het korps naar het dodenhuisje overgebracht ; ook werden 27 personen die door een of andere oorzaak in het kanaal verdronken, bovengehaald en weggebracht. U ziet, de taak van een brandweerman is veelvoudig.

Vroeger waren de middelen tot het bestrijden van brand zeer beperkt en onvoldoende. De onbeholpenheid en de onmacht van die jaren steken schril af tegen de huidige moderne wijze van blussen. De moderne brandblustechniek berust op snel uitrukken, verkennen van de brand, snel

besluiten en de gepaste middelen gebruiken voor de bestrijding. Dit is de taak van de brandweer, ook voor het korps van Nevele.

Nevele, feestdag van St.-Gabriël.

D. D'Hooge - A. Janssens.

BIJLAGE I.

Overleden oud-brandweermannen.

Van Huffel J.	1895
Brusseeel J.	1902
Dhaenens H.	1906
Claeys H.	1916
Brusseeel L.	1919
Maertens L.	1923
Vereecken J.B.	1926
Dobbelaere Th.	1930
Meersman Th.	1936
Steyaert A.	1939
Janssens F.	1940
Mesure V.	1942
Van Heirseele A.	1946
Dhaenens G.	1948
De Winne H.	1950
Trioen A.	1952
Van Laere G.	1955
Van Hese A.	1957
Brusseeel G.	1961
Dobbelaere A.	1964
Vereecken L.	1969
Steyaert J.	1973

Op rust gestelde manschappen.

Cleve Rene
Van Heirseele Irené
Dhaenens Omer
Poelman Raymond
De Wulf Alfred
De Winne Jozef

BIJLAGE II.

UITGEREIKTE ERETEKENS.

Gouden medaille in de Kroonorde.

Janssens A.

Bronzen medaille in de orde van Leopold II.

Cleve R.

Van Heirseele I.

Dhaenens O.

De Winne J.

Van Wonterghem A.

Boone G.

Burgerlijk Kruis 2e klas.

Janssens A.

De Winne J.

Cleve R.

Steyaert J.

Burgerlijke medaille 1e klas.

Janssens A.

Burgerlijke Medaille 2e klas.

Van Heirseele I.

Dhaenens O.

Poelman R.

De Wulf A.

Van Wonterghem A.

Boone G.

BIJLAGE III.

Volgende personen voerden het bevel over het korps :

Van 1828 tot 1830 de brandmeesters,

Louis Gheldolf,

° Nevele 1778

+ Nevele 19-2-1845

Philipus Troenisec,

° Terveuren

+ Nevele 12-11-1846

Van 1875 tot 1885 Bevelhebber,

Remi De Vos

° Nevele 13-3-1840

+ Nevele 4-4-1910

Van 1885 tot 1912 Kapitein,

Hector Sadonnes,

° Geraardsbergen 9-10-1854

+ vertrok naar Gent 1912

Van 1912 tot 1927 Kapitein,

Prudent Vercruyssen,

° Klein Sinaai 22-1-1874

+ Nevele 2-6-1927

Van 1927 tot 1940 Commandant,

Gustaaf Van Laere,

° Nevele 12-6-1879

+ Nevele 4-3-1955

Van 1940 tot 1942 O/Luitenant-Bevelhebber,

Octaaf De Veirman,

° Uitbergen 29-12-1891

+ Nevele 3-4-1972

Bevelhebber Remius De Vos
1875-1905

Kapitein Hector Sadones
1905-1918

Kapitein Prudent Vercruyssen
1918-1927

Commandant Gustaaf Van Laere
1927-1940

O/Luitenant-Bevelhebber
Octaaf De Veirman
1940-1942

O/Luitenant-Bevelhebber
Roger De Geetere
1942-1949

Luitenant-Bevelhebber
Antoine Janssens
1949-1971

Luitenant-Bevelhebber
Daniël D'Hooge
1971-heden

Van 1942 tot 1949 O/Luitenant-Bevelhebber,
Roger De Geetere,
° Nevele 6-4-1920
+ Erembodegem 9-6-1967 heeft
vakcursus gevolgd voor officier.

Van 1949 tot 1971 Luitenant-Bevelhebber,
Antoine Janssens
° Nevele 22-10-1922 heeft vak-
cursus gevolgd voor officier,
werd in 1971 benoemd tot Ere-
bevelhebber.

Van 1971 tot heden Luitenant-Bevelhebber,
Daniël D'Hooge,
° Nevele 13-8-1931 heeft vak-
cursus gevolgd voor officier.

BIJLAGE IV.

De volgende personen waren korpsdokter :

Van 1938 tot 1938	Dr. Daniël Coene, ° Dikkebus 13-7-1892 + Gent 4-11-1938
Van 1939 tot 1948	Dr. Jan Wannyn, ° Gent 2-6-1908
Van 1949 tot 1973	Dr. Jozef Steyaert, ° Nevele 7-2-1919 + Aye 22-8-1973
Van 1973 tot heden	Dr. Johan Wannyn, ° Gent 2-6-1908

Over de brandweer van Nevele verscheen :

A. Janssens, 80 jaar brandweer Nevele, in de Belgische Brandweerman, 1956, nr. 2, blz. 36-39.

A. Janssens, "Brandblussen eertijds en de brandweer van Nevele", in K.O.K. Deinze, 1960, blz. 99-136.

Wij danken dhr. Jan Luyssaert, voorzitter van de Heemkundige Kring "Het Land van Nevele" die de tekst persklaar heeft gemaakt.

Korpsdokter Daniël Coene
van 1938 tot 1938

Korpsdokter Jan Wannyn
van 1939 tot 1948

Korpsdokter Jozef Steyaert
van 1948 tot 1973

Korpsdokter Jan Wannyn
van 1973 tot heden

NOTEN

- (1) F. De Potter, J. Broeckaert, Geschiedenis van Nevele, 1867, blz. 126.
- (2) Landboek van Nevele, 1682-1686 (Archief museum Rietgaverstede).
- (3) E. Gailliard, De Keure van Hazebroek van 1336, Gent, 1905.
- (4) Registers van de raad, An13 tot 1815 (Gemeentearchief Nevele).
- (5) Registers van de raad 17 januari 1828 (Gemeentearchief Nevele).
- (6) Los blad in het register van de raad, An13 tot 1831 (Gemeentearchief Nevele).
- (7) Archief Brandweer Gent.
- (8) Hofstede gelegen wijk Ham nr. 4 "Hof ten Dale" bewoond door Leon De Meester.
- (9) Jaarverslag 1870 (Gemeentearchief Nevele).
- (10) Registers van de raad, 1875 (Gemeentearchief Nevele).
- (11) Besluiten College, 1875 (Gemeentearchief Nevele).
- (12) Gedrukt exemplaar (Archief museum Rietgaverstede).
- (13) Besluiten College, 1885 (Gemeentearchief Nevele).
- (14) Vermeld in het bestaande politiereglement.
- (15) Statistiek 1938 (Brandweearchief Nevele).
- (16) Brief van Luit. Maere aan brandweer (Brandweearchief Nevele).
- (17) Brief met gelukwensen van de burgemeester van Landegem en Vosselare (Brandweearchief Nevele).
- (18) Feestprogramma van Nevele 1878.

- (19) Raadszitting 1828 (Gemeentearchief Nevele).
- (20) Brief Inspecteur Van der Beken (Brandweerarchief Nevele).
- (21) Brief Majoor Raue aan het gemeentebestuur (Gemeentearchief Nevele).

Alle andere gegevens werden geput uit de dokumentatie van het brandweerkorps van Nevele.

De foto's komen uit de verzameling van het museum Rietgaverstede te Nevele.

